

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 12.10.2026
Sayı : 3226

Semra DİNÇER
Ankara Milletvekili
CHP Genel Başkan Yardımcısı

50791

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Dışişleri Bakanı Hakan Fidan tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 8.10.2026

Semra DİNÇER

Ankara Milletvekili

Dünyada ve bölgemizde savaşların yayılma riskinin arttığı, güvenlik dengelerinin sarsıldığı ve devletler arasındaki gerilimlerin yoğunlaştığı bir dönemde Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında **Mekke Ortak Savunma Anlaşması** imzalanmıştır. Türkiye'nin güvenliği ve dış politika yönelimi üzerinde ciddi etkileri olabilecek bu düzenleme, ulusal çıkarların korunması, barışın gözetilmesi ve TBMM'nin karar ve denetim yetkileri temelinde değerlendirilmelidir.

Buna karşın, anlaşmanın metni açıklanmadan ve anayasal onay süreci tamamlanmadan ittifakın kurumsal yapılanmasına ve ortak savunma taahhütlerinin uygulanmasına yönelik adımlar atılması, Meclis'in yetkilerinin fiili kararlarla aşılması sorunu gündeme getirmektedir. Ülkemizin hangi tehditlere karşı, hangi sınırlar içinde ve ne tür yükümlülükler üstleneceği bilinmeden ilerletilen bu süreç, Türkiye'nin çıkarları ve güvenliği bağlamında özerk karar verme imkanını etkileyebilecek sonuçlar doğurabilme niteliğine sahiptir.

Onay süreci tamamlanmamış anlaşmanın hangi somut tehdide karşı, Türkiye'nin hangi güvenlik ihtiyacını karşılayacağı açıklanmalıdır. Türkiye'nin uluslararası etkinliğini artırma hedefi, güvenliğini ve bağımsız karar verme kapasitesini güçlendirdiği, barışa katkı sağladığı ölçüde anlamlıdır. Bu nedenle, söz konusu anlaşmadan beklenen diplomatik, askeri ve ekonomik kazanımların, üstlenilebilecek yükümlülükler ve bunların muhtemel maliyetleriyle birlikte değerlendirilmesi zorunludur. Metnin açıklanmaması, neden ortak savunma taahhüdüne ihtiyaç duyulduğunun ve yükümlülüklerle olası kazanımlar arasında nasıl bir denge kurulduğunun anlaşılmasını engellemektedir.

Anlaşmanın diğer tarafları olan Pakistan ve Suudi Arabistan'ın farklı çatışma ve gerilim alanlarında yer alması, Türkiye'nin üstlenebileceği sorumlulukların sınırlarını daha da önemli hale getirmektedir. Pakistan'ın Hindistan ve Afganistan'la yaşadığı güvenlik sorunları ile Suudi Arabistan'ın Yemen merkezli çatışmalardaki konumu, ortak savunma taahhüdünün hangi durumlarda ve hangi coğrafi sınırlar içinde uygulanacağı konusunda açıklık gerektirmektedir.

Türkiye'nin normal koşullarda doğrudan taraf olmadığı uyuşmazlıkların askeri bir yükümlülüğe dönüşmesi, ülkemizi boyutları önceden belirlenmemiş risklerle karşı karşıya bırakabilir. Yemen bağlamında Suudi Arabistan'a sağlanacağı duyurulan destek, Türkiye'nin çatışmanın tarafı olarak algılanmasına ve ülkemiz ile askeri unsurlarımızın hedef hâline gelmesine yol açabilir. Kızıldeniz ve Babülmendep hattındaki deniz ticaretimiz de tehlikeye girebilir. Türkiye'nin kapsamı ve süresi belirsiz bir çatışmaya çekilmesi, ulusal güvenliğimiz açısından son derece ciddi bir risktir.

Semra DİNÇER
Ankara Milletvekili
CHP Genel Başkan Yardımcısı

Anlaşmanın bölgesel dengeler ve istikrar üzerindeki etkileri de aynı dikkatle ele alınmalıdır. İran başta olmak üzere bölgedeki aktörlerin bu yapılanmayı kendilerine yönelik bir çevreleme girişimi olarak algılaması, karşı ittifak arayışlarını ve silahlanmayı teşvik ederek mevcut gerilimleri artırabilir.

Bu gelişme, Türkiye'nin diplomatik hareket alanını daraltabilir ve anlaşmanın açıklanan barış ve istikrar amacıyla çelişen sonuçlar doğurabilir. Türkiye'nin Yemen'de çatışmanın tarafı haline gelmesinin İsrail'in bölgesel stratejik hedefleriyle örtüşebilecek sonuçları da değerlendirilmelidir. Üstlenilecek askeri yükümlülüklerin Türkiye'nin güvenliği ve ulusal çıkarları bakımından ne sağlayacağı açıklığa kavuşturulmalıdır.

Cumhuriyetin dış politika birikiminin temelinde yer alan **“bölgesel dengeleri gözetme”** ve Türkiye'nin **“doğrudan güvenliğini ilgilendirmeyen çatışmalara taraf olmaktan kaçınma”** yaklaşımı, hiç kuşkusuz bu süreçte de korunmalıdır. Askeri taahhütlerin kapsamı, yardımın hangi koşullarda sağlanacağı ve kararların nasıl alınacağı açıklanmadan **“güçlü bir caydırıcılık”** söylemi kurulması da Türkiye açısından ilave riskler taşımaktadır. Taslak metnin ve metindeki uygulama mekanizmalarının açıklanmaması, anlaşmanın bu ihtimallere karşı hangi güvenceleri içerdiğinin bilinmesini engellemektedir.

Dolayısıyla anlaşmanın metninin açıklanması, kamuoyunda ve yüce Meclis'te tartışılması, TBMM'nin onayına sunulması, doğabilecek yükümlülüklerin sınırlarının belirlenmesi ve millet iradesinin karar sürecine yansması bakımından zorunludur. Metnin neden paylaşılmadığı, Meclis onay sürecinin neden başlatılmadığı ve buna rağmen uygulamaya yönelik adımların hangi hukuki yetkiye dayanılarak atıldığı açıklanmalıdır. Anlaşmanın onaylanması bakımından Anayasa'nın 90. maddesinin, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi söz konusu olduğunda ise 92. maddesinin öngördüğü koşulların ve TBMM'nin yetkilerinin gözetilmesi, sürecin hukuki ve demokratik meşruiyeti açısından zorunludur.

Bu bağlamda,

1. Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nın tam metni, ekleri ve varsa uygulama protokolleri neden açıklanmamaktadır? Bu belgeler ne zaman kamuoyuna açıklanacak ve TBMM onayına sunulacaktır?
2. Anayasal onay süreci tamamlanmadan ortak savunma taahhütlerinin uygulanmasına geçilerek TBMM'nin onay yetkisi neden fiilen işlevsiz bırakılmaktadır?
3. İttifakın yapılanması ve işleyişi konusunda açıklananların dışında karar veya taahhüt bulunmakta mıdır? Alınan kararların uygulanmasının hukuki dayanağı nedir?
4. Anlaşma hangi somut tehdit değerlendirmesine dayanmaktadır? Mevcut güvenlik ve diplomasi araçlarına ek olarak ortak savunma taahhüdünü gerekli kılan ihtiyaç neyden kaynaklanmaktadır?
5. Türkiye'nin beklenen diplomatik, askerî ve ekonomik kazanımları nelerdir? Bunlar askerî yükümlülükler, bütçe giderleri ve güvenlik riskleriyle karşılaştırılmış mıdır? Sonuçları nelerdir?

Semra DİNÇER
Ankara Milletvekili
CHP Genel Başkan Yardımcısı

50751

6. NATO üyesi Türkiye'nin mevcut kolektif savunma yükümlülüklerine ek olarak, bir tarafa yönelik saldırının bütün taraflara yönelik saldırı sayılması esasına dayanan yeni bir taahhüt üstlenmesinin gerekçesi nedir? Bu taahhüdün NATO Antlaşması'nın 5. maddesindeki düzenlemeyle kapsam ve uygulama bakımından farkları nelerdir? Bu taahhüt ile Türkiye'nin NATO Antlaşması'nın 5. maddesi kapsamındaki yükümlülükleri arasındaki ilişki nasıl düzenlenecektir?
7. Ortak savunma taahhüdünün coğrafi ve zamansal sınırları nelerdir? Pakistan'ın Hindistan ve Afganistan'la yaşadığı güvenlik sorunları ile Suudi Arabistan'ın Yemen'deki çatışmaları bu kapsamda mıdır?
8. Anlaşma henüz anayasal onay sürecinden geçmemişken Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının Suudi Arabistan'a veya başka bir ülkeye gönderilmesine ilişkin karar alınmış ya da görevlendirme yapılmış mıdır? Bunun hukuki dayanağı nedir?